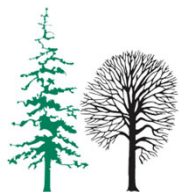

Pripomoček za določitev roka za izvedbo ukrepov za zatiranje smrekovih podlubnikov

Nikica Ogris

11. seminar in delavnica iz varstva gozdov, 1. in 2. 6. 2021, videokonferenca

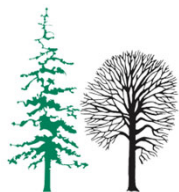

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Namen spletne aplikacije

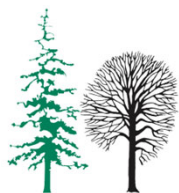
- Spletna aplikacija je namenjena kot pripomoček za izvajanje 2. odstavka 27. člena Pravilnika o varstvu gozdov, tj. za določitev roka za izvedbo ukrepov za zatiranje podlubnikov.

Določitve Pravilnika o varstvu gozdov

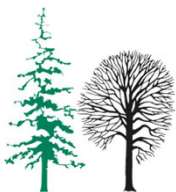
- 27. člen
  - 1. odstavek: najpozneje v 21 dneh od odkritja žarišča
  - 2. odstavek: Zavod z odločbo določi daljši ali krajši rok za izvedbo ukrepov, pri čemer se pri določanju roka upošteva naslednje:
    - **razvojna faza podlubnikov v žarišču;**
    - velikost žarišča;
    - delež iglavcev v preostalem sestoju;
    - **vremenske in druge razmere;**
    - **populacijske značilnosti podlubnikov na območju krajevne enote Zavoda.**
- Aplikacija upošteva: **razvojno fazo, vremenske razmere in populacijske značilnosti na območju**
- Aplikacija zaenkrat ne upošteva: velikosti žarišča in deleža iglavcev v sestoju

- Možnost nadgradnje aplikacije, da bo upoštevala velikost žarišča - rok za izvedbo ukrepov za zatiranje podlubnikov se ustrezno podaljša glede na količino napadenih iglavcev, tako da bodo zatiralni ukrepi izvedljivi glede na veljavne normative del v gozdovih.
- Če gre za lanski napad, moramo zatiralne ukrepe izvesti pred spomladanskim rojenjem.
- Ciljni uporabniki spletne aplikacije so Zavod za gozdove Slovenije in lastniki gozdov, ki so sami odkrili žarišče smrekovih podlubnikov.

Metoda izračuna

- Potencialni razvoj osmerozobega smrekovega lubadarja (IT) je izračunan s fenološkim modelom **RITY**.
- Potencialni razvoj šesterozobega smrekovega lubadarja (PC) je izračunan s fenološkim modelom **CHAPY**.
- Oba modela validirana (preverjena) in kalibrirana (umerjena) za Slovenijo.
  - Njihova zanesljivost je znana in izračunana.

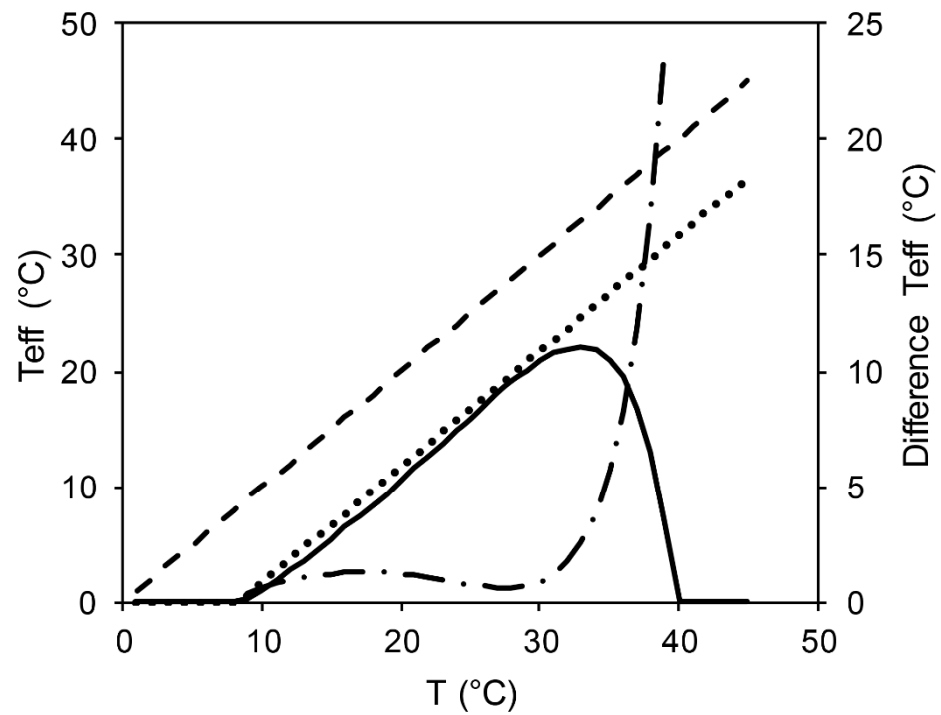

RITY - Fenologija IT

- Za razvoj ene generacije IT je potrebna kumulativna vsota efektivnih temperatur skorje 557 stopinj dni (angl. degree days, dd). Minimalna temperatura za razvoj IT je 8,3°C.
- Izračun se prične s 7. marcem.
- Optimalna temperatura: 30,4°C
- Maksimalna temperatura za razvoj IT je 38,9°C
- Roji pri temperaturi zraka nad 14,5°C
  - Prvo rojenje spomladi: vsota efektivnih temperatur zraka 53,0 dd od 7. 3. naprej
- Prvi napad:
  - vsota efektivnih temperatur zraka 155,6 dd od 7. 3. naprej
- Rojenje se zaključí, če je dan krajši od 14,5 ur (ok. sredine avgusta)
- Dolžina razvoja posamezne razvojne faze:
  - jajčece 10%
  - ličinka 40%
  - buba 10%
  - mladi hrošč 40%

Fenologija IT

- Efektivna temperatura skorje

- Teff nonlinear (°C)
- ..... Teff linear (°C)
- - - 1 : 1 line
- · - Difference Teff linear - nonlinear

CHAPY - Fenologija PC

- Za razvoj ene generacije PC je potrebna vsota efektivnih temperatur skorje 635,4 dd. Minimalna temperatura za razvoj PC je 7,4°C.
- Izračun se prične s 9. marcem.
- Optimalna temperatura: 30,0°C (domneva)
- Maksimalna temperatura za razvoj PC je 39,4°C (domneva)
- Roji pri temperaturi zraka nad 15,6°C
  - Prvo rojenje spomladi: vsota efektivnih temperatur zraka 80,5 dd od 9. 3.
- Prvi napad:
  - vsota efektivnih temperatur zraka 216,5 dd od 9. 3. naprej
- Rojenje se zaključí, če je dan krajši od 13,6 ur (konec avgusta)
- Dolžina razvoja posamezne razvojne faze:
  - jajčece 10%
  - ličinka 60%
  - buba 10%
  - mladi hrošč 20%

Napoved za tekoče leto

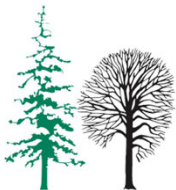
- Izračun vključuje naslednje meteorološke podatke o temperaturi zraka:
  - **INCA:** analitični podatki za nazaj do trenutnega dne v prostorski ločljivosti 1×1 km; ARSO
  - **ALADIN:** napoved temperature zraka za tri dni v naprej, v ločljivosti $4,4 \times 4,4$ km; ARSO
  - **GFS:** napoved temperature zraka za 16 dni v naprej, v ločljivosti $0,25 \times 0,25^\circ$ (ok. 20 km); NOAA
  - **CFS:** sezonska napoved temperature zraka za 9 mesecev v naprej, v ločljivosti $1 \times 1^\circ$ (ok. 72 km); NOAA
- Interpolacija temperature glede na nadmorsko višino izbrane točke.
- Model upošteva **najhitrejši možni scenarij** razvoja podlubnikov, tj. maksimalno dnevno temperaturo zraka, ker je validacija modela pokazala, da je takrat napaka najmanjša.

Zanesljivost modelskega izračuna

- Razvoj ene generacije
  - RITY: srednja napaka 1,0 dd
  - CHAPY: srednja absolutna napaka 2,1 dni
- Pričetek rojenja:
  - RITY: MAE 2,4 dni
  - CHAPY: MAE 5,6 dni
- Prvi napad:
  - RITY: MAE 4,7 dni
  - CHAPY: MAE 6,0 dni
- Temperatura skorje
  - BTmin $96,5 \pm 12,9\%$
  - BTmean $97,5 \pm 13,0\%$
  - Btmax $98,9 \pm 13,8\%$

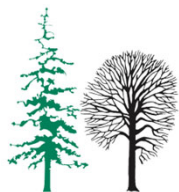
Zanesljivost modelskega izračuna

- Neodvisen vzorec 180 lovnih nastav ZGS
- Model v povprečju napove razvojno fazo
  - jajčeca 4,2 dni prej
  - razvojno fazo ličinke 1,8 dni prej
  - razvojno fazo bube 3,1 dni kasneje

Demonstracija

https://www.zdravgozd.si/prognoze_zapis.aspx?idpor=53

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE